

УДК [378.091.2+316.77:008]-057.075-054.6(73)

Слуцький Ярослав Сергійович

кандидат педагогічних наук, викладач циклової комісії гуманітарних дисциплін
Донбаський державний коледж технологій та управління, м. Торецьк, Україна
ORCID ID 0000-0002-5328-7274
yaroslav.slutskiy.mail@gmail.com

ЕЛЕКТРОННА ПЛАТФОРМА EDX ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СУПРОВОДУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США

Анотація. У статті представлено потенціал електронних освітніх платформ для проведення акультураційної та академічної роботи з іноземними студентами. Виявлено, що заклади вищої освіти США в період адаптаційної підготовки студентів використовують принцип акультураційної тріади, що складається з підготовки до міжкультурної комунікації (лінгвістичний елемент), уміння застосовувати культурні знання в ході практичного контактування (культурний елемент), здатності до психологічної стійкості до культурного шоку (психологічний елемент). Зазначено, що освітні платформи діють на основі системи медіаосвіти, яка містить матеріали відео, аудіо та текстового характеру. Акцентовано, що ці види матеріалів найбільш ефективні при спільному використанні, що можливо під час застосування електронних глобальних освітніх платформ, як-от EDX. Названо основні ознаки, що демонструють достатній рівень формування навичок психологічної стійкості до негативних проявів культурного шоку в межах курсу «Вступ до соціальної психології» (Університет Квінсленда) (участь у якому може використовуватися в якості практичної підготовки під час супроводу іноземних студентів психологічного характеру), серед яких: уміння надати пояснення особистісним висновкам з тієї чи тієї ситуативної тематики, здатність проведення аналітичних дій для розуміння міжкультурних опонентів і себе як представника певного культурного середовища, усвідомлення впливу своєї поведінки на результативність міжкультурної взаємодії, здатність особистісної трансформації через отримані практичним шляхом дані, які вплинули на зміну упереджень та розуміння негативного їхнього впливу на ефективність міжкультурної взаємодії. Показано передбачувані результати роботи іноземних студентів у рамках курсу «Міжкультурна компетенція в освіті» (Ісландський університет), які містять (для студентів): усвідомлення особистістю своєї приналежності до певної культури, розуміння негативного впливу феномену етноцентризму на процес адаптації до нової культури і до взаємодії з представниками іншого соціуму; (для викладачів/консультантів) формування навичок подолання культурних бар'єрів, розробку стратегічного планування послідовності акультураційних дій. Підкреслено важливу роль курсу «Міжкультурна компетенція в освіті» у ході соціокультурної підготовки іноземних студентів.

Ключові слова: акультураційна тріада; етноцентризм та етнорелятивізм; електронна освітня платформа; міжкультурна взаємодія.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Іноземні студенти є важливою складовою частиною сучасної освітньої системи багатьох держав, особливо Сполучених Штатів Америки, які, згідно з останніми даними ЮНЕСКО [1], приймають до своїх закладів вищої освіти найбільшу кількість студентів (а саме 984.898 осіб), що представляють інші культурні та національні групи. Відповідно, процес збільшення кількості абітурієнтів ставить питання їх ефективною соціалізації у нових для них академічних та соціокультурних умовах. Для цього університети та коледжі США використовують акультураційну тріаду, яка складається з лінгвістичної, культурної та психологічної адаптації. Кожен з перерахованих елементів має певні підготовчі програми практичного спрямування,

коли іноземний студент бере у них безпосередню участь. Проте застосовується також такий напрям, як медіаосвіта, що дозволяє використовувати мультимедійні засоби у соціально-педагогічному супроводі. Медіаосвіта іноземних студентів складається з відео- та аудіоскладників, а також матеріалів текстового формату. Незважаючи на те, що всі вони можуть бути застосовані окремо, їх використання в єдиному форматі в період адаптаційної підготовки іноземного студента (тобто при застосуванні акультураційної тріади) буде мати більш результативний ефект. Для цього необхідне використання сучасних інформаційно-мультимедійних технологій, що дозволяють поєднувати відео, аудіо, текстові матеріали й можуть бути застосовані в якості навчального та акультураційного засобу для іноземних студентів. Розглянемо, що на думку В. Зайцева та К. Бабко, перешкоджає активному використанню засобів медіаосвіти [2]:

- потреба в потужних технічних засобах для можливості якісного відтворення контенту;
- відсутність бажання викладача (у разі іноземних студентів – консультанта) застосовувати комп'ютерні засоби в практичній діяльності;
- відсутність систем, які б сприяли створенню єдиного сховища необхідної інформації за всіма навчальними модулями;
- відсутність можливості підключення до Інтернету й недостатня компетентність викладачів у питаннях володіння навичками ІКТ.

Отже, окреслені чинники демонструють наявність у сучасній освітній системі умов для застосування медіаосвіти в практичному плані, що простежується в активному розвитку освітніх платформ і в Україні, і за кордоном. Проте вітчизняна система освітніх платформ повинна запозичити найбільш ефективні приклади систем світового рівня для більш активного власного розвитку і згодом – міжнародного поширення. Одним з найбільш масштабних міжнародних проєктів онлайн-навчання є платформа EDX, яка не тільки надає можливість заробити додаткові бали студентам американських закладів вищої освіти в рамках кредитно-модульної системи навчання, а й сприяє підвищенню ефективності проведення адаптаційного процесу в іноземних студентів, забезпечуючи використання освітніх форматів і напряду їх об'єднання, і формування (за допомогою пропонованих курсів) акультураційної тріади, яка повинна бути згодом сформована вітчизняними освітніми онлайн платформами в межах роботи зі студентами, які мають відмінні соціокультурні норми.

Складність процесу психологічного та соціокультурного супроводу полягає в складноструктурованій системі адаптаційних дій (що вимагає від студента формування комплексу навичок, опанування та розвиток спроможності практичного застосування яких призводить до виникнення компетентності. своєю чергою, комплекс компетентностей формує систему адаптації), у зв'язку з чим і у викладачів/консультантів, і в іноземних студентів виникають труднощі з виокремленням найбільш пріоритетних адаптаційних процесів, одним з яких є адаптаційна підготовка із застосуванням електронних освітніх платформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність використання сучасних інформаційних технологій у ході проведення освітньої діяльності розглянуто такими дослідниками, як О. Буйницька [3], В. Биков, І. Ставицька, О. Винославська [4], Ю. Буровицька [5], Дж. Піпер (J. Pieper), Н. Ментцер (N. Mentzer) [6] та ін. Своєю чергою, вчені, як-от Н. Догрюер, Е. Рамадан та М. Іпек визначали основну роль інтернет-технологій в освітньому процесі в якості сховища великої кількості інформаційних даних, що підтверджено такими дослідниками, як С. Ноуел (S. Nowell) [7] та Н. Майер (N. Maiier) [8], за висновками яких освітні інтернет-технології мають

певні функції, серед яких зберігання інформації, проведення міжкультурної взаємодії, онлайн інтерактивне навчання та дослідження, зокрема в глобальному плані.

Своєю чергою, Н. Мирончук досліджувала інформаційні технології та їх практичне застосування в самоорганізації особистості та дійшла висновку про можливість викладача при використанні сучасних комп'ютерних технологій проводити індивідуальне консультування, а також більш успішно керувати освітнім процесом [9, с. 206].

Використання електронних освітніх платформ у ході вивчення англійської мови розглядали М. Писанко і О. Мартиненко. Дослідники дійшли висновку, що електронні системи є ефективними освітніми засобами з огляду на можливість розміщення в одному місці відео, аудіо та візуального контенту, що дозволяє студентам отримувати інформаційні дані і самостійно, і під безпосереднім керівництвом викладача [10, с. 238]. Разом з тим, таким дослідником, як Р. Шакон-Белтра (R. Chacón-Beltrá) досліджено важливу роль ІКТ у вивченні іноземної мови, а саме у використанні аудіовізуальних матеріалів (чим часто нехтують під час академічних занять), можливості вивчення мови в тому темпі, який є ефективним для певної особистості тощо [11, с. 26].

З огляду на те, що одним з основних напрямів адаптаційного процесу є лінгвістична підготовка іноземних студентів до проведення академічної і соціальної діяльності, необхідно розглянути роботи вчених у цій галузі. Так, Б. Томлінсон (B. Tomlinson) [12] та Б. Генчлтер (B. Gençlter) [13] розглядали комп'ютерні освітні системи як спосіб швидкої передачі необхідної інформації та навчальних матеріалів. Своєю чергою, Д. Ларсен-Фрімен (D. Larsen-Freeman) та М. Андерсон (M. Anderson) [14] заявляли, що електронні матеріали, які надаються студентам у відкритому доступі, можуть безпосередньо вплинути на їх мотивування до вивчення англійської мови. Проте в розглянутих дослідженнях не приділено увагу використанню електронних освітніх платформ у період адаптаційної підготовки іноземних студентів і не розглянуто досвід Сполучених Штатів Америки з вирішення цієї проблеми.

Загалом зазначимо, що окреслені нами напрями дослідження, а саме курси, присвячені психологічній та соціокультурній підтримці іноземних студентів, вимагають проведення регулярної практичної взаємодії з представниками країни, яка приймає, що дозволить закріпити отримані теоретичні навички. Тому онлайн курси дозволяють організувати, наприклад, відеозустрічі з певними особистостями у віддаленому форматі в зручний проміжок часу, що важко виконати у форматі зустрічі в аудиторії, особливо в умовах карантинних заходів, з якими глобальна освітня система зіткнулася останнім часом. До того ж онлайн-платформи, зокрема EDX, пропонують функцію спілкування серед учасників курсу, що дозволяє організувати позначені види зборів у дистанційному форматі. До того ж такого роду збори є важливим компонентом і психологічного, і соціокультурного супроводу. До цього нас підштовхнули висновки, до яких дійшли М. Клара (M. Clarà) та Е. Барбера (E. Barberà) [15], згідно з якими співпраця й робота в команді серед учасників курсу є важливим компонентом онлайн курсів, що дозволило нам сформулювати актуальність дослідження.

Загалом відкриті онлайн курси (МООС), відповідно до трактування Дж. Беггелей (J. Baggaley) [16], не є однорідними, що дозволило нам виділити перспективи подальших досліджень, оскільки кожне тематичне спрямування курсів (лінгвістика, психологія, культурологія, технічні науки тощо) може і повинно бути досліджене в якості окремого унікального елемента всієї глобальної системи онлайн курсів.

Щодо історії розвитку й сучасного стану онлайн навчання в Сполучених Штатах, ці дослідження проводили такі вчені, як-от: П. Еделсон (P. Edelson) [17], В. Піттман (V. Pittman) [18], Ф. Саба (F. Saba) [19], П. Сітлер (P. Saettler) [20], Дж. Сенер (J. Sener)

[21] та ін. Їх розвідки дозволили зрозуміти історичні передумови та причини активного розвитку дистанційного навчання в США.

Отже, актуальність дослідження та ґрунтовна теоретична база феномену дистанційної освіти дозволили сформулювати **мету статті** – аналіз освітньої платформи EDX у контексті її застосування в ході психологічного та соціокультурного супроводу іноземних студентів у закладах вищої освіти США.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Технології в сучасному освітньому процесі є необхідною частиною навчання, оскільки всі актуальні теоретичні матеріали можна розмістити на одному освітньому порталі. Крім того, навіть практична частина навчання може бути застосована при використанні комп'ютерів і мобільних пристроїв. Однак такого роду переваги сучасної освіти доступні також іноземним студентам, які, як згадувалось раніше, повинні взяти участь у формуванні й подальшому розвитку навичок акультураційної тріади, кожен компонент якої може бути у відкритому доступі на відповідних освітніх електронних платформах. Так, психологічна підтримка може відбуватися в контексті відеоконференції з консультантами (наприклад, через системи Amazon Chime, WebEx, Linkchat, Skype, GoToMeeting, Zoom, Google Meet тощо); для культурної адаптації можуть використовуватися матеріали, які мають відео- та аудіоконтент, тематика якого спрямована на демонстрацію культурних відмінностей і ознайомлення з основними принципами норм культурної поведінки у міжособистісній взаємодії в рамках академічного або соціального спрямування. Щодо підготовки до лінгвістичної взаємодії, електронні платформи також є ефективним засобом навчання з огляду на можливість розміщення в одному доступному для студентів місці (з можливістю постійного доступу) матеріалів для розвитку навичок аудіювання, письмової діяльності, читання; крім того, згадані вище послуги з організації конференцій і відеочатів сприяють проведенню комунікаційної діяльності з носіями мови, що вивчається, а це є, своєю чергою, є важливим складником більш швидкого формування навичок діалогічної взаємодії в іноземних студентів.

Отже, технології інтегруються в освітній процес і стають невід'ємним складником навчання від початку формування навичок міжкультурної взаємодії безпосередньо до освітнього (підготовчого) процесу [22].

Одним з головних елементів системи супроводу іноземних студентів визначаємо підготовку психологічного та соціокультурного характеру. Але спершу ми повинні з'ясувати сутнісні положення окреслених елементів, а також їх роль саме в контексті нашого дослідження.

Для початку зауважимо, що іноземні студенти, опинившись у реаліях незнайомої для себе культури, потребують консультаційної підтримки, першочергово психологічної. Але щоб зрозуміти важливість психологічного компонента, ми повинні надати визначення психологічного супроводу, яке б ґрунтувалось на висновках дослідників. Наприклад, М. Бітянова зазначає, що психологічний супровід – це «система професійної діяльності психолога, спрямована на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психічного розвитку...» [23, с. 20]. Своєю чергою, Є. Козирьова вказує, що «під психологічним супроводом ми розуміємо систему професійної діяльності педагога, психолога, скеровану на створення умов для позитивного розвитку взаємин дітей та дорослих в освітній ситуації» [24, с. 15] та надає власне визначення психологічному супроводу, доходячи висновку, що це система, спрямована на створення таких умов, які б сприяли якісному міжособистісному процесу, зокрема між викладачем та студентом [25].

Отже, на першому етапі формування нашого власного визначення психологічного супроводу ми зазначаємо, що цей процес безпосередньо пов'язаний з розвитком навичок, спрямованих на підвищення ефективності міжособистісної взаємодії в новому для іноземного студента середовищі.

У словнику української мови, поняття «супровід» має таке значення: «те, що супроводить якусь дію, явище» [26, с. 849]. З огляду на те, що адаптацію можна схарактеризувати як дію з формування необхідних студентові навичок, у ході психологічного супроводу відбувається управління адаптацією з формування навичок психологічного плану. Але нам також треба розуміти внутрішню сутність психологічного супроводу, яка простежується у визначенні Л. Букачевської, згідно з яким такий супровід – це «професійна діяльність практичного психолога, його ефективна взаємодія з учасниками навчально-виховного процесу засобами діагностики, профілактики, колективної роботи, психолого-педагогічної просвіти, спрямованих на надання допомоги в розв'язанні актуальних проблем навчання, виховання та соціалізації» [27, с. 243]. Разом з тим А. Жукова та В. Мальцева [28] зазначали, що психологічний супровід сприяє створенню умов для успішного навчання та особистісного розвитку в межах освітнього простору.

Отже, на другому етапі формування визначення психологічного супроводу ми дійшли висновку, що цей процес є системою, оскільки складається з різних функцій, серед яких аналіз, діагностика, профілактика тощо. Урешті-решт, ознайомившись з думкою дослідників щодо загального визначення поняття психологічного супроводу, ми можемо трактувати його в якості системи, спрямованої на захист та розвиток особистісних якостей іноземного студента в період негативного впливу культурного шоку, пов'язаного з перебуванням у новому соціокультурному оточенні для проведення ефективної академічної та соціальної взаємодії. Тому курси платформи EDX, що ми розглянемо далі, мають безпосередній вплив на досягнення мети, що формується з наведеного визначення, а саме проведення психологічної адаптації для становлення особистості іноземного студента, здатної до проведення академічної та соціальної діяльності.

Як ми можемо простежити, психологічний супровід безпосередньо пов'язаний з соціокультурним супроводом, якому ми також повинні надати визначення. Передусім наголосимо, що метою соціокультурного супроводу є формування та розвиток в іноземного студента компетентності, що складається з компетенцій соціальної взаємодії, культурних норм тощо.

Так, за висновком Н. Моргунової, «соціокультурна адаптація має на увазі пристосування індивіда до умов нового соціокультурного середовища, зокрема до нових ціннісних орієнтирів, норм поведінки, традицій, забезпечуючи його успішне існування у новому культурному середовищі» [29, с. 35]. Згідно з наведеними висновками ми можемо стверджувати, що пристосування особистості до нових ціннісних орієнтирів та поведінкових норм неможливе без становлення відповідних компетенцій, які, взаємодіючи між собою, сприятимуть формуванню компетентності особистості.

Своєю чергою, згідно з результатами, до яких дійшли Н. Чернуха та А. Мурзіна, соціокультурна компетентність передбачає також знання особистості культурних особливостей країни, яка приймає, а також правила комунікаційної міжособистісної взаємодії, що в комплексі впливає на тактику вибудовування такої взаємодії [30, с. 167]. Цього ж напряму визначення соціокультурної компетентності дотримуються і О. Коломінова (тракує її в якості комплексу уявлень про звичаї країни перебування, а також систему навичок, що формують поведінкові елементи [31]), М. Максимець (визначає її як спроможність особистості ефективно взаємодіяти в соціумі в результаті

адекватного прийняття інших культурних та поведінкових норм [32]), П. Сисоєв (стверджує, що вона безпосередньо впливає на використання норм іноземної мови в різних ситуаціях, що виникають у процесі міжособистісної взаємодії [33]).

Отже, соціокультурна компетенція може бути визначена як система культурних особливостей, які повинні адекватно застосовуватись у міжособистісному комунікаційному контакті. Зважаючи на те, що соціокультурна підтримка передбачає відповідну компетентність, можемо схарактеризувати таку підтримку як формування в особистості іноземного студенті соціальних та культурних уявлень щодо традицій та поведінкових норм країни, яка приймає, для подальшої ефективної взаємодії з ними. У контексті нашого дослідження соціокультурний супровід буде розглянуто на прикладі онлайн курсу, у межах якого формуються принципи міжкультурної компетенції, яка має схожі характеристики з компетенцією соціокультурного плану.

У нашому дослідженні буде розглянуто соціокультурний та психологічний напрями акультураційної тріади в межах освітньої діяльності на платформі EDX, яка є однією з найбільших та найрозвинутіших. Так, створення платформи EDX було ініціативою Массачусетського технологічного інституту (Massachusetts Institute of Technology) і Гарвардського університету (Harvard University). Саме ці навчальні заклади стали засновниками (у 2012 році) цієї системи масових курсів, що надаються в онлайн режимі. На сьогодні платформа EDX становить один з найбільших відкритих освітніх порталів у світі з наявністю більш ніж 2,500 тис. курсів за різними напрямками – від гуманітарних до комп'ютерних наук.

Проте відзначимо, що лише тісна співпраця закладів вищої освіти Сполучених Штатів, а пізніше й інших країн, зробила можливим розвиток ініціативи, тому що обмежена кількість освітніх інститутів не може розширити предметне розмаїття, яке буде містити всі необхідні елементи акультураційної тріади. На цей момент матеріальна база платформи надана такими закладами, як Массачусетський технологічний інститут (Massachusetts Institute of Technology) (м. Кембридж, штат Массачусетс, США), Гарвардський університет (Harvard University) (м. Кембридж, штат Массачусетс, США), Університет Каліфорнії, Берклі (University of California, Berkeley) (м. Берклі, штат Каліфорнія, США), Австралійський національний університет (Australian National University) (м. Канберра, Австралія), Бостонський університет (Boston University) (м. Бостон, штат Массачусетс, США), Делфтський технічний університет (Delft University of Technology) (м. Делфт, Нідерланди), Джорджтаунський університет (Georgetown University) (м. Вашингтон, федеральний округ Колумбія, США), Рейнсько-Вестфальський технічний університет Аахена (RWTH Aachen University) (м. Аахен, Німеччина), Гонконзький політехнічний університет (The Hong Kong Polytechnic University) (м. Гонконг, КНР), Університет Квінсленду (The University of Queensland) (м. Брисбен, Австралія), Токійський університет (The University of Tokyo) (м. Токіо, Японія) та ін. Курси, що надаються на платформі, викладаються лише англійською мовою, що також актуально для іноземних студентів, які проходять навчання в закладах вищої освіти США, тому що одночасно з адаптаційною підготовкою з конкретного напрямку відбувається також удосконалення навичок аудіювання та письмової діяльності.

З огляду на те, що соціально-педагогічний супровід іноземних студентів складається з трьох основних напрямів: психологічної підтримки, культурної адаптації та формування лінгвістичних навичок, розглянемо перші два напрями на платформі EDX та проаналізуємо, чи достатньою мірою рівень пропонованих курсів відповідає вимогам до адаптації іноземного студента як особистості, здатної до проведення академічного та соціокультурного контакту.

Отже, першим напрямом виділяємо психологічну підтримку, прикладом якої на платформі може бути курс «Вступ до соціальної психології» (Introduction to Social Psychology, Uqx: PSYC1030.1x), пропонуваній Університетом Квінсленда [34]. Тривалість курсу складає 7 тижнів з можливістю отримання безкоштовного сертифіката або платного завіреного.

Основною метою курсу заявлено ознайомлення з чинниками впливу особистостей один на одного, невербальної взаємодії; джерелами виникнення стереотипів щодо представників інших культур. Так, іноземні студенти за недостатньо сформованих соціокультурних навичок стають вразливими до негативного впливу культурного шоку, що врешті-решт призводить до виникнення академічних та соціальних проблем, які створюють передумови для надання психологічної підтримки особистості. В іншому випадку, негативні моменти культурного шоку сприятимуть психологічній самоізоляції особистості і, відповідно, неможливості ефективного впровадження принципів адаптації до діяльності в умовах нового соціокультурного середовища.

Очікувані результати курсу представлені в освітній програмі й можуть бути застосовані безпосередньо до іноземних студентів. Отже, сформулюємо очікувані результати в контексті адаптаційної діяльності:

– формування навичок, які допоможуть пояснити особистісні висновки незалежно від того, до точних чи неточних результатів призводить такого роду мислення; розуміння важливості самоконтролю (поставлена мета надає іноземному студенту можливість навчитися аналізувати нові для нього соціокультурні норми. Основне завдання вбачається в умінні висловлювати власну думку, використовуючи норми, що надаються культурою країни, яка приймає. Своєю чергою, самоконтроль важливий для запобігання впливу культурного шоку на емоційний стан особистості, коли психологічні особливості не дозволяють провести повноцінний якісно вибудований комунікаційний контакт у межах академічного або соціального простору). У цьому напрямі підготовки застосовуються тематики підсекцій: самоконтроль (self control); вербальні й невербальні канали (verbal/nonverbal channels), стереотипи та дискримінація (stereotypes and discrimination), індивідуальна та групова агресія (individual and group aggression) тощо;

– розвиток внутрішнього розуміння впливу наших уявлень щодо інших осіб на процес міжособистісної взаємодії, а також усвідомлення помилковості висновків у певних випадках (сутність окресленої мети психологічної підтримки криється в запобіганні створення соціокультурних стереотипів. Так, до початку освітнього процесу в країні перебування іноземний студент формує своє розуміння норм і традицій цієї країни на підставі стереотипних уявлень. Однак, перебуваючи безпосередньо в стереотипному для себе соціумі та здійснюючи стереотипно спрямовану взаємодію з представниками держави, яка приймає, іноземний студент піддається культурному шоку і проблемам психологічного характеру. Тому чим раніше особистість усвідомлює помилковість деяких своїх переконань про країну навчання, тим швидше зможе провести поточний соціокультурний аналіз і сформувати нові висновки, пов'язані з реальними культурними проявами, властивими конкретному суспільству);

– розуміння особистістю сутності стосунків, чинників, які впливають на них, а також взаємозв'язку ставлення та поведінки (особливість мети полягає в можливості безпосереднього впливу сформованих соціокультурних стереотипів на поведінку особистості іноземного студента при взаємодії з представником країни, яка приймає. У разі, якщо поведінкові уявлення є помилковими й заважають ефективній міжособистісній взаємодії, вони вимагають трансформації з урахуванням реальних, а не стереотипних соціокультурних проявів, що, природно, потребує психологічної

підтримки, тому що зміна поведінкових засад є процесом, який травмує психологічну основу особистості);

– розуміння особистістю методів власного переконання і того, як вона може переконувати інших (для запобігання негативного впливу культурного шоку іноземний студент повинен розуміти, як саме це явище діє. Так, однією з основних причин культурного шоку є соціокультурні упередження, які при отриманні інформації про реальні норми соціуму (що відбувається при перебуванні в конкретному культурному середовищі) призводять до різкої зміни особистісних уявлень, що стає причиною виникнення психологічного дисонансу. Тому іноземному студенту важливо зрозуміти, як саме культурний шок впливає на його власні переконання, що надасть можливість виявити проблеми, вирішення яких і забезпечить ефективність академічної та соціальної діяльності особистості. Саме ефективність взаємодії з представниками приймаючого соціуму дозволить проводити вже трансформацію їхніх переконань щодо культурних норм країни, з якої прибув студент. Для цього в закладах вищої освіти США проводяться заходи національно спрямованого характеру, які дозволяють представити американському суспільству особливості та переваги своєї культури);

– усвідомлення негативного впливу стереотипів на виникнення культурних упереджень і проявів дискримінації (мета курсу з соціальної психології покликана ознайомити студентів з негативними проявами, що виникають за відсутності трансформації стереотипів і з боку іноземних студентів, і представників держави, що приймає. У результаті виникають прояви дискримінації, часто пов'язані з хибними уявленнями щодо культури та її представників);

– отримання інформації про те, що є рушійною силою агресії (як ми з'ясували, соціокультурні стереотипи притаманні не тільки іноземним студентам, а й представникам країни, яка приймає. Відповідно, культурний шок також може проявлятися у всіх представників міжкультурної взаємодії. Тому за відсутності належного консультативного та психологічного супроводу культурний шок, видозмінюючи поведінкові стереотипи, може ставати причиною агресії і з боку представників країни, яка приймає, і іноземних студентів).

Важливо розуміти, що однією з причин культурного шоку й подальших проблем психологічного характеру є недостатнє знання наявних відмінностей між культурами, що важливо враховувати при взаємодії між іноземними студентами і представниками країни, яка приймає. Іншими словами, відсутність сформованої на достатньому рівні міжкультурної або соціокультурної компетенції негативно впливає на академічну та соціальну діяльність особистості. Тому іноземні студенти повинні отримувати теоретико-практичні знання щодо наявних міжкультурних відмінностей. Для розвитку навичок культурного спрямування найефективнішим, на нашу думку, є курс «Міжкультурна компетенція в освіті» (Intercultural Competency in Education, UICelandX: UI05), що надається Університетом Ісландії (The University of Iceland) [35] на освітній онлайн платформі EDX. Програма курсу складається з 4 модулів, кожен з яких передбачає вивчення напрямів певної тематики. Вважаємо за необхідне розглянути перші два модулі, присвячені саморефлексії та підготовці викладачів/консультантів до роботи з індивідуалістичним проявом акультураційного процесу, та проаналізувати їх значення для іноземних студентів.

Перший модуль «Міжкультурна компетенція – саморефлексія» (Intercultural Competence -Self Reflection) спрямований на:

– формування уявлення учасників курсу про модель міжкультурної компетенції (необхідно враховувати, що формування міжкультурної компетенції має починатися з визначення сутності цієї навички, що дозволить іноземному студенту зрозуміти

значення отриманого досвіду міжкультурної взаємодії для ефективності міжособистісного контактування);

– розуміння важливості самоусвідомлення себе як представника певної культури, а також феномену допитливості як визначального чинника розуміння інших культур (зазначимо, що зацікавленість особистості має важливе значення для виникнення прагнення ознайомитися з особливостями та соціокультурними відмінностями представників інших країн; в іншому випадку, коли таке ознайомлення відбувається в результаті необхідного заходу, спрямованість особистостей держави, яка приймає, на прийняття іншокультурних норм не буде мати достатнього ресурсу, необхідного в акультураційному процесі);

– ознайомлення з поняттям етноцентризму, стереотипів і культури (у цьому випадку ми можемо відзначити певний взаємозв'язок психологічних та соціокультурних курсів у контексті розгляду стереотипного мислення та його ролі в адаптаційному процесі і з боку іноземного студента, і представника країни, яка приймає. Відзначимо, що сутність етноцентризму як одного з основоположних понять при акультураційній діяльності становить негативний прояв особистості та не сприяє прийняттю норм інших культур та трансформації власних культурних традицій для можливості об'єднання соціокультурних особливостей. На відміну від етнорелятивізму центристське прийняття культурних відмінностей є негативним чинником адаптаційного процесу). Приклад графічного представлення лекційного матеріалу «Що формує Ваші світоглядні погляди?» цього курсу на сайті *edx.org* висвітлено на рис. 1.

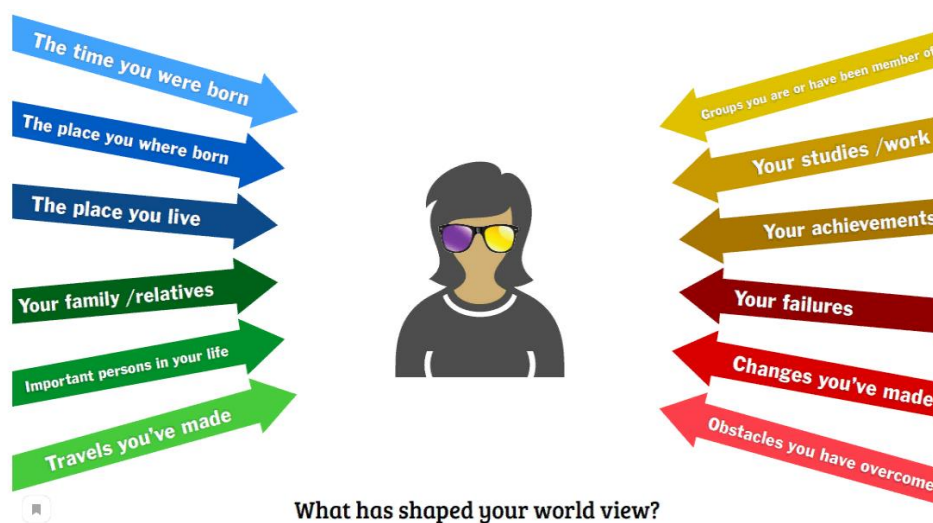

Рис. 1. Приклад графічного представлення лекційного матеріалу «Що формує Ваші світоглядні погляди?» курсу «Міжкультурна компетенція в освіті»

Другий модуль курсу різних спрямований на роботу з поняттям ідентичності особистості. Так, при проведенні адаптаційних заходів з іноземними студентами, необхідно враховувати наявні індивідуальні особливості кожного і при плануванні акультураційного процесу, і під час проведення безпосередніх групових або індивідуальних занять. Особистісні відмінності стають причиною неможливості використання однієї стратегії підготовки щодо студентів з держав, у яких існують різні соціокультурні норми.

В основі другого модуля виділено основні цілі, які повинні бути досягнуті учасниками. Серед них:

– ознайомити педагогів (якщо говорити про роботу з іноземними студентами – консультантів) з проблематикою індивідуально спрямованих питань, що допоможе забезпечити впевненість у дотриманні викладачами та консультантами необхідної стратегії взаємодії з представниками різних культур;

– сформувані у викладачів/консультантів навички подолання міжкультурних протиріч при роботі з іноземними студентами (так, найбільш ефективною дією при необхідності проведення адаптації з інтеркультурними групами можна вважати уникнення протиріч, що матиме позитивний вплив на адаптаційний процес. Однак, коли необхідно організовувати взаємодію з безліччю особистостей, кожна з яких не тільки має власне уявлення про події, що відбуваються, але й відмінні від викладача/консультанта уявлення щодо культурних норм, імовірність міжкультурних протиріч зростає. Тому ознайомлення з основами подолання такого роду протиріч допоможе сформувані певні навички при подальшій практичній діяльності (тому що навички та компетенції формуються при наявності теоретичних знань, які закріплюються при безпосередній тематично спрямованій діяльності, яка представлена на рис. 2), сприятиме більш якісному проведенню адаптаційного процесу (зазначимо, що практичні вправи з проблемних ситуацій є унікальними саме в електронному форматі, бо з'являється можливість одночасної участі великої групи студентів (академічна участь обмежена місцями в аудиторії), тому саме такий формат вправ є найбільш ефективним, зокрема для обговорення отриманих результатів вправ);

Incident 1

You are talking to a colleague about a migrant (rural) student that you both know. Your colleague explains that she has some issues with this student because, she argues, "like all migrant (rural) students he is not very gifted for studying". What do you do and why?

Incident 1 - discussion

Topic: Module 2 / Topic-Level Student-Visible Label

Сховати обговорення

Add a Post

Показати всі повідомлення ▾ за часом останньої події ▾

- Incident 1**
Like other people have exposed, the colleague is assuming something with no evidences. The student may not be used to the way lessons are taught. Also the environmen... 1
- Incident 1**
It is absolutely not true, first of all I have to make my colleague understand that his thought is not correct. then I have to explain that we just have to understand and find t... 1
- Incident 1**
A colleague is sharing her thoughts on a student's performance, emphasising on the student's background, which the colleague sees as the cause of the poor performance. ... 1
- confront it**
I would ask my colleague what does she mean by all migrant students are not gifted for studying. This way I would check if this is just a misunderstanding or if she really m... 1
- Find what this child is gifted for.**
I will not even mention about generalization or making stereotypes here, as every stereotype is based on sth. Of course some people can say that students from rural area... 1

Рис. 2. Приклад практичної вправи курсу «Міжкультурна компетенція в освіті» у форматі проблемних ситуацій, коли студенти повинні висловити свою думку з означеної проблеми в спеціальному дискусійному полі

– усвідомити вплив викладача/консультанта на особистість студента (при взаємодії з іноземними студентами важливо застосовувати лідерські якості, в іншому випадку група культурно різноспрямованих особистостей не буде сконцентрована на роботі акультураційного характеру);

– розробити відповідні стратегії, спрямовані на ефективну взаємодію з особистостями в найбільш послідовному форматі (наведена мета передбачає необхідність не тільки виконання тактично спрямованих дій при безпосередньому виконанні практичної діяльності, але і здатність проводити стратегічне планування для конкретної культурної групи чи особистості, яка має враховувати особливості, притаманні певному індивіду).

Унікальність цього курсу – у його тематичній спрямованості. Так, весь матеріал розподілений на модулі: метою першого є проведення адаптації іноземних студентів, другий характеризується підготовкою тих, хто буде безпосередньо працювати з такими студентами, а саме викладачів або консультантів. На відміну від інших, цей курс може використовуватися для підготовки до міжкультурної взаємодії і студента, і його адаптаційного куратора.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, іноземний студент, виконуючи академічну та соціальну діяльність у країні перебування, повинен мати навички подолання негативного впливу культурного шоку, що можливий при практичному застосуванні акультураційної тріади, одними з головних компонентів якої можна виділити підготовку психологічного (для розвитку внутрішніх якостей особистісної стійкості до зовнішніх чинників) та соціокультурного (сприяє формуванню навичок, спрямованих на їх адекватне застосування при проведенні міжособистісної взаємодії) характеру. У зв'язку з розвитком умов для впровадження системи медіаосвіти (чому сприяє глобальна диджиталізація) в освітню та консультаційно-адаптаційну діяльність іноземних студентів у закладах вищої освіти онлайн підготовка є важливим компонентом формування умов для розвитку акультураційної тріади, яка передбачає активізацію лінгвокультурних шаблонів та виникнення психологічної стійкості до культурного шоку. Проведений аналіз курсів електронної платформи EDX, а саме «Вступ до соціальної психології» та «Міжкультурна компетенція в освіті», дозволяє стверджувати, що електронний процес адаптаційної підготовки іноземного студента не повинен ставати єдиним способом для консультаційних центрів навчальних закладів, тому що індивідуальні та групові сесії є важливою умовою соціалізації за допомогою безпосередньої взаємодії з опонентом у формі, яка буде застосована в реальних умовах країни, яка приймає (очевидно, що іноземний студент не буде весь період навчання спілкуватися за допомогою електронних засобів). Проте система EDX, як і інші платформи MOOC, надає можливість отримання необхідних теоретичних знань, зокрема в тому місці і в тому темпі, які необхідні конкретному студенту, у такий спосіб створюючи індивідуальний підхід. Але психологічна або соціокультурна онлайн підготовка, як власне і освітній процес, повинні бути не основною, а допоміжною формою основного адаптаційного процесу в аудиторії або консультаційному центрі при навчальному закладі.

Курс платформи EDX «Вступ до соціальної психології» спрямований на розвиток особистісних характеристик, що сприятимуть здатності іноземного студента проводити і зовнішній (метою якого є комунікаційні опоненти), і внутрішній аналіз, які дозволять виявити проблемні аспекти, що впливають на поведінку і стереотипні уявлення, які позначаються на якості взаємодії з представниками країни, яка приймає, і внутрішній психологічний стан іноземного студента.

Своєю чергою, «Міжкультурна компетенція в освіті» є курсом, що сприяє формуванню індивіда, якому притаманні погляди етнорелятивізму. Також матеріали курсу, розділеного на модулі, призначені для викладачів/консультантів, які також, беручи участь в адаптації іноземного студента, повинні сформувати навички роботи з міжкультурними протиріччями. Відзначимо унікальність цього курсу, котрий пропонує матеріали для роботи одночасно і з іноземними студентами, і з викладачами/консультантами.

З огляду на те, що платформа EDX надає курси виключно англійською мовою, вона також може бути використана при лінгвістичній підготовці, що має стати напрямом подальших досліджень. Також перспективи наукових розвідок можуть бути

присвячені проведенню порівняльної характеристики платформи EDX та українських освітніх платформ з дослідженням того, чи існують у вітчизняних платформах курси з психологічної та соціокультурної адаптації іноземних студентів, а також виявлення аспектів, що є важливими для українських академічних і соціальних реалій при супроводі іноземних студентів у міжособистісній взаємодії.

Саме для цього необхідне вивчення зарубіжного досвіду застосування ІКТ не тільки в освітньому, але й адаптаційному процесах, щоб отримані знання про структуру таких курсів практично впровадити в українську систему онлайн навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Global Flow of Tertiary-Level Students. UNESCO. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>. Дата звернення: Бер., 26, 2020.
- [2] В. Зайцев, К. Бабко, "Освітні електронні платформи як педагогічний інструмент діяльності навчальних установ," Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики, вип. 31, с. 66–72, 2018.
- [3] О. Буйницька, Інформаційні технології та технічні засоби навчання. Київ, Україна: Центр учбової літератури, 240 с., 2012.
- [4] О. Винославська, "Дослідження впливу ІКТ на самоорганізацію і саморозвиток особистості", ВісникНТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка, вип. 2, с. 47–54, 2014.
- [5] Ю. Буровицька, "Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження," Вісник Чернігівського національного педагогічного університету, №133, с. 23–26, 2016.
- [6] J. Pieper, and N. Mentzer, "High school students' use of paper-based and internet-based information sources in the engineering design process," *Journal of Technology Education*, no. 24(2), pp. 78–95, 2013.
- [7] S. Nowell, "Using disruptive technologies to make digital connections: Stories of media use and digital literacy in secondary classrooms," *Educational Media International*, no. 51(2), pp. 109–123, 2014.
- [8] N. V. Maiier, "Distance learning technologies in organizing self-study work of students majoring in philology," *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 59, no. 3, pp. 96–102, 2017.
- [9] Н. Мирончук, "Інформаційно-комунікаційні технології як засіб самоорганізації суб'єктів освітнього процесу," *Інформаційні технології і засоби навчання*, т. 75, № 1, с. 202–211, 2020.
- [10] М. Писанко, та О. Мартиненко, "MOODLE як засіб дистанційного навчання майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою," *Інформаційні технології і засоби навчання*, т. 75, № 1, с. 237–252, 2020.
- [11] R. Chacón-Beltrá. "The role of MOOCsin the Learning of Languages: Lessons from a Beginner's English Course," *Porta Linguarum*, no. 28, pp. 23–35, 2017.
- [12] B. Tomlinson, *Developing Materials for Language Teaching*. London: Bloomsbury, 517 p., 2014.
- [13] B. Gençler, "How does technology affect language learning process at an early age?" *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, no. 199, pp. 311–316, 2015.
- [14] D. Larsen- Freeman, and M. Anderson, *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: OUP, 272 p., 2011.
- [15] M. Clarà, and E. Barberà, "Learning online: Massive open online courses (MOOCs), connectivism, and cultural psychology", *Distance Education*, no. 34, pp. 129–136, 2013
- [16] J. Baggaley, "MOOC postscript", *Distance Education*, no. 35, pp. 126–132, 2014.
- [17] P. Edelson, and V. Pittman, "E-Learning in the United States: New directions and opportunities for university continuing education", *Global E-Journal of Open, Flexible & Distance Education*, no. 1(1), pp. 71–83, 2001.
- [18] V. Pittman, Correspondence study in the American university: A historiographic perspective. In M. G. Moore, *Contemporary issues in American distance education*. New York: Pergamon Press, pp.67–80, 1990.
- [19] F. Saba, "Distance education and economic development in the postindustrial United States", *Open Praxis*, no.1(1), pp. 15–17, 1997.
- [20] P. Saettler, *The evolution of American educational technology*. Charlotte: Information Age Publishing, 604 p., 2004.

- [21]. J. Sener, *The seven futures of American education: Improving learning and teaching in a screen captured world*. North Charleston, SC: CreateSpace, 252 p., 2012.
- [22]. M. Eady, and L. Lockyer, *Tools for learning: technology and teaching strategies: Learning to teach in the primary school*. Queensland: University of Technology, pp. 71-89, 2013. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://scholars.uow.edu.au/display/publication76376>. Дата звернення: Бер., 26, 2020.
- [23]. М. Битянова, *Организация психологической работы в школе*. М. : Совершенство, 298 с., 1998.
- [24]. Нет причин для пробуксовки (беседа с Е.А.Козыревой), *Школьный психолог*, №10, С. 14, 2000.
- [25]. Е. Козырева, "Программа психологического сопровождения школьников, их учителей и родителей", *Психологическая наука и образование*, №2, С. 22–29, 2000.
- [26]. *Словник української мови: в 11 томах*, Т. 9, 916 с., 1978.
- [27]. Л. Букачевська, "Психологічний супровід навчально-виховного процесу", *Таврійський вісник освіти*, №1(49), С. 239-243, 2015.
- [28]. А. Жукова, "Організація психологічного супроводу", *Відкритий урок*, №21–22, С. 28–39, 2006.
- [29]. Н. Моргунова, "Форми та засоби соціокультурної адаптації іноземних студентів до умов навчання в Україні: практичний аспект реалізації", *Новий Колегіум*, №4, С.35–39, 2014.
- [30]. Н. Чернуха, А. Мурзіна, "Умови формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів філологів", *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, № 9 (172), С. 165–173, 2009.
- [31]. О. Коломинова, "О формировании социокультурной компетенции у младших школьников", *Иноземні мови*, № 3, С. 39–41, 1997.
- [32]. М. Максимець, "Формування соціокультурної компетенції у процесі вивчення іноземної мови", *Вісник Львівського університету*. Серія педагогічна, Вип. 21, С. 211–218, 2006.
- [33]. П. Сысоев, "Социокультурный компонент содержания обучения американскому варианту английского языка", автореф. дис. канд. пед. наук., Тамбов, 1999.
- [34] *Introduction to Social Psychology*. Програма навчання. EDX. [Електронний ресурс]. Доступно:<https://courses.edx.org/courses/course-v1:UQx+PSYC1030.1x+1T2020/948bab7457434627846475f93e3438a8/>. Дата звернення: Бер., 26, 2020.
- [35] *Intercultural Competency in Education. Course Syllabus*. EDX. [Електронний ресурс]. Доступно:<https://courses.edx.org/courses/course-v1:UicelandX+UI05+1T2020/95caa215c37142cbb2f365f2b510f98d/>. Дата звернення: Бер., 26, 2020.

Матеріал надійшов до редакції 30.03.2020 р.

ЭЛЕКТРОННАЯ ПЛАТФОРМА EDX КАК СРЕДСТВО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО И СОЦИОКУЛЬТУРНОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ США

Слуцкий Ярослав Сергеевич

кандидат педагогических наук, преподаватель цикловой комиссии гуманитарных дисциплин
Донбасский государственный колледж технологий и управления, г. Торецк, Украина

ORCID ID 0000-0002-5328-7274

yaroslav.slutskiy.mail@gmail.com

Аннотация. В статье представлен потенциал электронных образовательных платформ при проведении аккультурационной и академической работы с иностранными студентами. Выявлено, что учреждения высшего образования США в период адаптационной подготовки студентов используют принцип аккультурационной триады, состоящей из подготовки к межкультурной коммуникации (лингвистический элемент), умения применять культурные знания во время практического контакта (культурный элемент), способности к психологической устойчивости к культурному шоку (психологический элемент). Отмечено, что образовательные платформы действуют на основе системы медиаобразования, которая включает в себя материалы видео, аудио и текстового характера. Данные виды материалов наиболее эффективны при совместном использовании, что возможно при применении электронных глобальных образовательных платформ, таких как EDX. Названы основные признаки, демонстрирующие достаточный уровень формирования навыков психологической устойчивости к негативным проявлениям культурного шока в рамках курса «Введение в социальную психологию» (Университет Квинсленда) (участие в котором может применяться в качестве практической подготовки во время психологического

сопровождения иностранных студентов), среди которых: умение предоставить объяснения личностным выводам по той или иной ситуативной тематике, способность проведения аналитических действий для понимания межкультурных оппонентов и себя как представителя определенной культурной среды, осознание влияния своего поведения на результативность межкультурного взаимодействия, способность личностной трансформации в связи с полученными практическим путем данными, которые повлияли на смену предубеждений, и понимание негативного их влияния на эффективность межкультурного взаимодействия. Показано предполагаемые результаты работы иностранных студентов в рамках курса «Межкультурная компетенция в образовании» (Исландский университет), которые содержат (для студентов): осознание личностью своей принадлежности к определенной культуре, понимание негативного влияния феномена этноцентризма на процесс адаптации к новой культуре и к взаимодействию с представителями иного социума; для преподавателей/консультантов – формирование навыков преодоления культурных барьеров, разработку стратегического планирования последовательности аккультурационных действий. Подчеркнута важная роль курса «Межкультурная компетенция в образовании» в процессе социокультурной подготовки иностранных студентов.

Ключевые слова: аккультурационная триада; этноцентризм и этнорелятивизм; электронная образовательная платформа; межкультурное взаимодействие.

EDX ELECTRONIC PLATFORM AS A MEANS OF PSYCHOLOGICAL AND SOCIO-CULTURAL SUPPORT OF FOREIGN STUDENTS' TRAINING IN THE USA HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Yaroslav S. Slutskiy

PhD of Pedagogical Sciences, Lecturer of the Cycle Commission of Humanitarian Disciplines

Donbass State College of Technology and Management, Toretsk, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-5328-7274

yaroslav.slutskiy.mail@gmail.com

Abstract. The article presents the potential of electronic educational platforms during the acculturation and academic work with foreign students. It was revealed that the USA higher education institutions, in the period of students' adaptive preparation, use the principle of acculturation triad, which consists of preparing for intercultural communication (a linguistic element), the ability to apply cultural knowledge during the practical contact (a cultural element), and the ability to psychological resistance to cultural shock (a psychological element). It is indicated, that the educational platforms operates on the basis of a media education system, which includes video, audio and text materials. It is necessary to understand that these types of materials are most effective when it used together, which is possible in the period of electronic global educational platforms using, such as EDX. The main features that demonstrate a sufficient level of psychological stability skills formation as a part of the «Introduction to Social Psychology» course (University of Queensland) are mentioned, among which are: the ability to provide an explanation of personal conclusions on one or another situation, the ability to conduct the analytical actions to understand the cultural opponents and yourself as a representative of a certain cultural environment, the awareness of the impact of own behavior on the effectiveness of intercultural interaction, the ability of personal transformation of previously obtained data's that influenced on the formation of prejudices and understanding of their negative impact on the effectiveness of intercultural interaction. The expected results of the work of foreign students within the framework of the course «Intercultural Competence in Education» (University of Iceland) are showed, which include (for students): a person's awareness of it's belonging to a certain culture, the understanding of the negative impact of the ethnocentrism phenomenon on the process of adaptation to a new culture and to the interaction with representatives of another society; for tutors/consultants - the formation of skills to overcome the cultural barriers, the development of strategic planning of the sequence of acculturation actions.

Keywords: acculturation triad; ethnocentrism and ethnorelativism; electronic educational platform; intercultural interaction.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Global Flow of Tertiary-Level Students. UNESCO. [Online]. Available: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>. Accessed on: Mar., 26, 2020 (in English).
- [2] V. Zaitsev, K. Babko, "Educational electronic platforms as a pedagogical tool for educational institutions activity," *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriya 16: Tvorchia osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyk*, vyp. 31, s. 66–72, 2018 (in Ukrainian).
- [3] O. Buinytska, "Informational Technologies and Technical Learning Tools," *Kyiv, Ukraina: Tsentr uchbovoi literatury*, 240 p., 2012 (in Ukrainian).
- [4] O. Vynoslavska, "Research on the impact of ICT on self-organization and self-development of the individuality," *VisnykNTUU «KPI». Filosofiia. Psykholohiia. Pedahohika*, issue 2, pp. 47–54, 2014 (in Ukrainian).
- [5] Yu. Burovytska, "Information and Communication Technologies in Higher Education Institutions: An Implementation Algorithm," *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*, no. 133, pp. 23–26, 2016 (in Ukrainian).
- [6] J. Pieper, and N. Mentzer, "High school students' use of paper-based and internet-based information sources in the engineering design process," *Journal of Technology Education*, no. 24(2), pp. 78–95, 2013 (in English).
- [7] S. Nowell, "Using disruptive technologies to make digital connections: Stories of media use and digital literacy in secondary classrooms," *Educational Media International*, no 51(2), pp. 109–123, 2014 (in English).
- [8] N. V. Maiier, "Distance learning technologies in organizing self-study work of students majoring in philology," *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 59, no. 3, pp. 96–102, 2017 (in English).
- [9] N. Myronchuk, "Information and communication technologies as a means of self-organization of the educational process subjects," *Informational Technologies and Learning Tools*, vol.75, no. 1, pp. 202–211, 2020 (in Ukrainian).
- [10] M. Pysanko, O. Martynenko, "MOODLE as a means of teaching prospective interpreters via e-course on listening comprehension in English," *Informational Technologies and Learning Tools*, vol. 75, no. 1, pp. 237–252, 2020 (in Ukrainian).
- [11] R. Chacón-Beltrá. "The role of MOOCsin the Learning of Languages: Lessons from a Beginner's English Course," *Porta Linguarum*, no. 28, pp. 23–35, 2017 (in English).
- [12] B. Tomlinson, *Developing Materials for Language Teaching*. London: Bloomsbury, 517 p., 2014 (in English).
- [13] B. Gençler, "How does technology affect language learning process at an early age?," *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, no. 199, pp. 311–316, 2015 (in English).
- [14] D. Larsen – Freeman, M. Anderson, *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: OUP, 272 p., 2011 (in English).
- [15] M. Clarà, and E. Barberà, "Learning online: Massive open online courses (MOOCs), connectivism, and cultural psychology," *Distance Education*, no. 34, pp. 129–136, 2013 (in English).
- [16] J. Baggaley, "MOOC postscript," *Distance Education*, no. 35, pp. 126–132, 2014 (in English).
- [17] P. Edelson, and V. Pittman, "E-Learning in the United States: New directions and opportunities for university continuing education," *Global E-Journal of Open, Flexible & Distance Education*, no. 1(1), pp. 71–83, 2001 (in English).
- [18] V. Pittman, "Correspondence study in the American university: A historiographic perspective." New York: Pergamon Press, pp.67–80, 1990 (in English).
- [19] F. Saba, "Distance education and economic development in the postindustrial United States," *Open Praxis*, no. 1(1), pp. 15–17, 1997 (in English).
- [20] P. Saettler, *The evolution of American educational technology*. Charlotte: Information Age Publishing, 604 p., 2004 (in English).
- [21] J. Sener, *The seven futures of American education: Improving learning and teaching in a screen captured world*. North Charleston, SC: CreateSpace, 252 p., 2012 (in English).
- [22] M. Eady, L. Lockyer, "Tools for learning: technology and teaching strategies: Learning to teach in the primary school." *Queensland: University of Technology*, pp. 71–89, 2013. [Online]. Available: <https://scholars.uow.edu.au/display/publication76376>. Accessed on: Mar. 26, 2020 (in English).
- [23] M. Bitjanova, *Organization of a psychological work at school*, Moscow, Russia: Sovershenstvo, 298 p., 1998 (in Russian).
- [24] No reasons for slipping, *School Psychologist*, no.10, p. 14, 2000 (in Russian).
- [25] E. Kozyreva, "The programm of pupils', teachers' and parents' psychological support," *Psihologicheskaja nauka i obrazovanie*, no.2, pp. 22–29, 2000 (in Russian).

- [26]. Ukrainian language Dictionary, T. 9, 916 s., 1978 (in Ukrainian).
- [27]. L. Bukachevska, "The psychological support of educational process," *Tavriiskyi visnyk osvity*, no. 1(49), pp.239–243, 2015 (in Ukrainian).
- [28]. A. Zhukova, "The psychological support organization," *Vidkrytyi urok*, no. 21–22, pp. 28–39, 2006 (in Ukrainian).
- [29]. N. Morhunova, "Forms and facilities of foreign students' adaptation to the educational conditions in Ukraine: the practical aspect of realization," *Novyi Kolehium*, pp. 35–39, 2014 (in Ukrainian).
- [30]. N. Chernukha, and A. Murzina, "The conditions of the future teachers' of philology sociocultural competence formation," *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, no. 9(172), pp. 165–173 (in Ukrainian).
- [31]. O. Kolomynova, "About the sociocultural competence formation of young pupils," *Inozemni movy*, no. 3, pp. 39–41, 1997 (in Russian)..
- [32]. M. Maksymets, "The sociocultural competence formation in the process of English language learning," *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia pedahohichna*, vyp. 21, pp. 211–218, 2006 (in Ukrainian).
- [33]. P. Sysoev, "*Sociocultural component of the content of American English learning*," avtoref. dis. kand. ped. nauk, Tambov, 1999 (in Russian).
- [34] Introduction to Social Psychology. Educational program. EDX. [Online]. Available:<https://courses.edx.org/courses/course-v1:UQx+PSYC1030.1x+1T2020/948bab7457434627846475f93e3438a8/>. Accessed on: Mar. 26, 2020 (in English).
- [35] Intercultural Competency in Education. Course Syllabus. EDX. [Online]. Available:<https://courses.edx.org/courses/course-v1:UicelandX+UI05+1T2020/95caa215c37142cbb2f365f2b510f98d/>. Accessed on: Mar. 26, 2020 (in English).

